

2026–2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
11. SINIF FELSEFE DERSİ
1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVLAR

KONU SORU DAĞILIM TABLOSU

ÜNİTE / TEMA	KONU (İÇERİK ÇERÇEVESİ)	ÖĞRENME ÇIKTILARI	SENARYOYA GÖRE SORU SAYISI				
			1	2	3	4	5
1. ÜNİTE ÇEVRE SORUNLARI VE FELSEFE	- Çevre ve İnsan ilişkisi - Çevre Etiği (İnsan Merkezci Etik, Canlı Merkezci Etik, Çevre Merkezci Etik)	FEL.11.1.1. Çevre ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme	2	2	3	3	3
		FEL.11.1.2. Çevre sorunlarıyla ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme	2	3	3	2	3
2. ÜNİTE TEKNOLOJİ VE HAYAT	- Teknoloji ve İnsan Hayatı - Teknoloji Bağlamında Ontolojik Problemler (Ontolojik Anlam Kaybı, Yabancılaşma) - Teknoloji Bağlamında Aksiyolojik Problemler (Güvenlik Sorunları, Değerlerin Tahribatı, Ahlaki Eylemin İmkânı)	FEL.11.2.1. Teknoloji ile ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme	2	1		1	2
		FEL.11.2.2. Teknoloji ve hayat ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme					
3. ÜNİTE AKIL VE İNANÇ	- Akıl-inanç ilişkisine Yönelik Felsefi Sorular ve Problemler - Akıl-inanç ilişkisine Yönelik Felsefi Görüş ve Argümanlar	FEL.11.3.1. Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi soru ve problemleri anlayabilme					
		FEL.11.3.2. Akıl-inanç ilişkisiyle ilgili felsefi düşünce ortaya koyabilme					

Erdal Aydemir
Felsefe Öğretmeni

Ceren Toker
Felsefe Öğretmeni

... / ... / 2026

UYGUNDUR
Fırat Esen
Okul Müdürü

2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI 11.SINIF FELSEFE DERSİ
1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI SORULARI

Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

2. SENARYO

1. Rachel Carson, “Doğayı sessizleştiren insan, sonunda kendi sesini de kaybeder.” der. Bu sözden hareketle, insan ile doğa arasındaki ilişkiyi kısaca açıklayınız. (15P)

Yüzyıllar boyunca insan, doğayı kendi ihtiyaçlarını karşılayacak sınırsız bir kaynak ve üzerinde egemenlik kurulacak bir alan olarak görmüştür. Ancak zamanla artan endüstriyel kirlilik ve ekolojik yıkımlar, insan ile doğa arasındaki ilişkinin sadece ekonomik veya bilimsel bir mesele olmadığını ortaya koymuştur.

2. Metinden hareketle çevre sorunlarının neden felsefi bir sorgulama konusu hâline geldiğini açıklayınız. (15P)

Birbirinden farklı dönemlerin doğa anlayışlarını yansıtan üç kişi, aynı nehre bakarak şunları söyler:

I. kişi: “Bu nehrin de içinde yer aldığı doğal düzenin bir parçasıyız. Yaşamımızı bu düzene uygun sürdürmeliyiz.”

II. kişi: “Bu nehir, yaratıcının eseridir. Ondan yararlanırken onu korumak ve israftan kaçınmakla yükümlüyüz.”

III. kişi: “Nehrin hangi yasalarla aktığını öğrenirsek akışını ihtiyaçlarımıza göre yönlendirebiliriz.”

3. Bu görüşler hangi çağların doğa anlayışlarını yansıtmaktadır? Yazınız (15P)

Deniz kaplumbağalarının yumurtladığı bir kıyıda, otellerin gece aydınlatmaları yavruların denize ulaşmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle üreme döneminde sahile dönük ışıkların kapatılması önerilir.

Otel işletmecisi **Can**, “Kaplumbağalar bölgenin simgesi; onları görmeye gelen turistler sayesinde pek çok kişi geçimini sağlıyor. Bu yüzden öneriyi destekliyorum.” der.

Çevre gönüllüsü **Cansu** ise “Ben de destekliyorum. Ancak buraya hiç turist gelmese de kaplumbağaları korumalıyız. Onların yaşamı, bize kazandırdıklarından bağımsız olarak değerlidir.” diyerek görüşünü açıklar.

4. Can ve Cansu’nun görüşleri hangi çevre etiği yaklaşımlarını yansıtmaktadır? Gerekçeleriyle açıklayınız. (15P)

Kuraklık tehlikesi yaşıyan bir kentte, ss havuzlarının ve geniş çim alanların sulanmasının sınırlandırılması önerilir. Öneriye karşı çıkanlar, kullandıkları suyun ücretini ödediklerini ve tüketim tercihlerine karışılamayacağını savunur. Oysa yer altı sularının yenilenmesi uzun yıllar almakta ve bugünkü tüketim, gelecekte kullanılabilir su miktarını azaltmaktadır.

5. “Suyun ücretini ödemek, onu dilediğimiz kadar tüketme hakkı verir.” görüşünü fütüristik yaklaşım açısından değerlendiriniz. (15P)

Teknolojik gelişmeler, yalnızca günlük işlerimizi kolaylaştırmakla kalmaz; çalışma, iletişim kurma ve düşünme biçimlerimizi de değiştirir. Ancak bu değişimlerin insan yaşamına katkıları kadar beraberinde getirdiği sorunlar da vardır. Bu nedenle bir teknolojinin değerini anlamak, sağladığı imkânlarla yol açtığı sonuçları birlikte değerlendirmeyi gerektirir.

6. Bu metinden hareketle, teknolojinin günlük yaşamımıza olan olumlu ve olumsuz etkilerine ikişer örnek yazınız. (15P)

BAŞARILAR DİLERİM

Erdal AYDEMİR
Felsefe Grubu Öğretmeni

CEVAPLAR

1. Rachel Carson, “Doğayı sessizleştiren insan, sonunda kendi sesini de kaybeder.” der. Bu sözden hareketle, insan ile doğa arasındaki ilişkiyi kısaca açıklayınız. (15P)

Rachel Carson’ın bu sözü, insan ile doğa arasındaki ilişkinin koparılamaz ve karşılıklı bir kader ortaklığına dayandığını vurgular. İnsan, yaşamını sürdürmek için doğayı dönüştürürken onu "sessizleştirdiğinde" (tüketip yok ettiğinde), aslında kendi varoluş koşullarını da ortadan kaldırmış olur. Doğanın ekolojik dengesi bozulduğunda ortaya çıkan bu yıkım, bumerang etkisiyle döngüsel olarak yine insanın sağlığını ve geleceğini tehdit eder; çünkü insan, doğanın efendisi değil, o bütünün yalnızca bir parçasıdır. Kısacası, doğanın sesinin kesilmesi, insanın kendi yaşam kaynağını kurutması ve geleceğini karartması demektir.

Yüzyıllar boyunca insan, doğayı kendi ihtiyaçlarını karşılayacak sınırsız bir kaynak ve üzerinde egemenlik kurulacak bir alan olarak görmüştür. Ancak zamanla artan endüstriyel kirlilik ve ekolojik yıkımlar, insan ile doğa arasındaki ilişkinin sadece ekonomik veya bilimsel bir mesele olmadığını ortaya koymuştur.

2. Metinden hareketle çevre sorunlarının neden felsefi bir sorgulama konusu hâline geldiğini açıklayınız. (15P)

Çevre sorunlarının felsefi bir sorgulama konusu hâline gelmesi, insanın yüzyıllar boyunca doğayı yalnızca "sınırsız bir kaynak" ve "üzerinde egemenlik kurulacak bir alan" olarak gören indirgemeci zihniyetinin doğrudan bir sonucudur. Artan endüstriyel kirlilik ve ekolojik yıkımlar, bu krizlerin yalnızca teknik, ekonomik ya da bilimsel tedbirlerle çözülemeyecek kadar derin olduğunu göstermiştir. Çünkü sorun; yalnızca doğaya verilen fiziki zararlar sınırlı kalmayıp, bu zarara yol açan düşünce, değer ve kabullerin sorgulanmasını gerektirmektedir. Bilim ekolojik yıkımın nedenlerini ve sonuçlarını açıklayabilir; ancak insanın doğayı kullanma hakkının sınırları, doğanın kendi başına taşıdığı içsel değer, gelecek kuşaklara karşı taşıdığımız sorumluluklar ve yeryüzündeki konumumuz derin bir ahlaki değerlendirme zorunluluğu doğurur. Bu bağlamda çevre sorunları; insanın doğayla nasıl bir ilişki kurması gerektiğine ilişkin temel ahlaki ve varoluşsal bir felsefi meseleye dönüştüğü için felsefenin inceleme alanı hâline gelmiştir.

Birbirinden farklı dönemlerin doğa anlayışlarını yansıtan üç kişi, aynı nehre bakarak şunları söyler:

I. kişi: “Bu nehrin de içinde yer aldığı doğal düzenin bir parçasıyız. Yaşamımızı bu düzene uygun sürdürmeliyiz.”

II. kişi: “Bu nehir, yaratıcının eseridir. Ondan yararlanırken onu korumak ve israftan kaçınmakla yükümlüyüz.”

III. kişi: “Nehrin hangi yasalarla aktığını öğrenirsek akışını ihtiyaçlarımıza göre yönlendirebiliriz.”

3. Bu görüşler hangi çağların doğa anlayışlarını yansıtmaktadır? Yazınız (15P)

I. kişi: İlk Çağ doğa anlayışı.

II. kişi: Orta Çağ doğa anlayışı.

III. kişi: Yeni Çağ doğa anlayışı.

Deniz kaplumbağalarının yumurtladığı bir kıyıda, otellerin gece aydınlatmaları yavruların denize ulaşmasını güçleştirmektedir. Bu nedenle üreme döneminde sahile dönük ışıkların kapatılması önerilir.

Otel işletmecisi Can, “Kaplumbağalar bölgenin simgesi; onları görmeye gelen turistler sayesinde pek çok kişi geçimini sağlıyor. Bu yüzden öneriyi destekliyorum.” der.

Çevre gönüllüsü Cansu ise “Ben de destekliyorum. Ancak buraya hiç turist gelmese de kaplumbağaları korumalıyız. Onların yaşamı, bize kazandırdıklarından bağımsız olarak değerlidir.” diyerek görüşünü açıklar.

4. Can ve Cansu’nun görüşleri hangi çevre etiği yaklaşımlarını yansıtmaktadır? Gerekçeleriyle açıklayınız. (20P)

Can’ın Görüşü: İnsan Merkezci Çevre Etiği

Gerekçesi: Can, deniz kaplumbağalarını sadece insanların ekonomik çıkarlarına (turizm geliri ve geçim kaynağı) hizmet ettikleri için korumaya değer bulmaktadır. Bu yaklaşımda doğa ve canlılar, insana sağladıkları fayda ölçüsünde araçsal bir değere sahiptir; asıl merkeze alınan unsur insanın refahı ve çıkarıdır.

Cansu'nun Görüşü: Canlı Merkezci Çevre Etiği

Gerekeçsi: Cansu, kaplumbağaların insana sağladığı faydadan ve ekonomik getiriden bağımsız olarak, sadece var oldukları için "kendi başlarına (içsel) bir değere" sahip olduklarını savunmaktadır. Bu yaklaşım, doğadaki her canlının yaşam hakkı olduğunu ve doğanın insan çıkarları için bir araç olarak görülemeyeceğini merkeze alır.

Kuraklık tehlikesi yaşayan bir kentte, süs havuzlarının ve geniş çim alanların sulanmasının sınırlandırılması önerilir. Öneriye karşı çıkanlar, kullandıkları suyun ücretini ödediklerini ve tüketim tercihlerine karışılmayacağını savunur. Oysa yer altı sularının yenilenmesi uzun yıllar almakta ve bugünkü tüketim, gelecekte kullanılabilecek su miktarını azaltmaktadır.

5. “Suyun ücretini ödemek, onu dilediğimiz kadar tüketme hakkı verir.” görüşünü fütüristik yaklaşım açısından değerlendiriniz. (15P)

Fütüristik yaklaşım, bugünkü eylemlerin gelecekteki sonuçlarını ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluklarımızı gözetir. Bu açıdan suyun ücretini ödemek, onu sınırsızca tüketme hakkı vermez. Çünkü su, gelecek kuşakların da yaşamlarını sürdürebilmek için ihtiyaç duyacağı ortak bir kaynaktır. Yer altı sularının yavaş yenilenmesi nedeniyle bugünkü aşırı tüketim, gelecekteki insanların suya erişimini tehlikeye atabilir. Ödenen ücret, tüketilen suyu geri getirmediği gibi geleceğe karşı sorumluluğu da ortadan kaldırmaz. Bu nedenle su kullanımında kişisel tercihler kadar kaynakların sürdürülebilirliği ve gelecek kuşakların yaşam hakkı da gözetilmelidir.

Teknolojik gelişmeler, yalnızca günlük işlerimizi kolaylaştırmakla kalmaz; çalışma, iletişim kurma ve düşünme biçimlerimizi de değiştirir. Ancak bu değişimlerin insan yaşamına katkıları kadar beraberinde getirdiği sorunlar da vardır. Bu nedenle bir teknolojinin değerini anlamak, sağladığı imkânlarla yol açtığı sonuçları birlikte değerlendirmeyi gerektirir.

6. Bu metinden hareketle, teknolojinin günlük yaşamımıza olan olumlu ve olumsuz etkilerine ikiye örnek yazınız. (20P)

Olumlu etkileri:

1. Uzakta yaşayan kişilerle görüntülü görüşmeyi sağlayarak iletişimi kolaylaştırır.
2. Bankacılık ve fatura ödeme gibi işlemlerin çevrim içi yapılmasını sağlayarak zaman kazandırır.
3. Navigasyon uygulamaları, uygun güzergâhı bulmamızı sağlayarak ulaşımda zaman kazandırır.
4. Ev aletleri, çamaşır ve bulaşık yıkama gibi işleri kolaylaştırarak diğer etkinliklere zaman ayırmamızı sağlar.

Olumsuz etkileri:

1. Telefon ve sosyal medyanın aşırı kullanımı, yüz yüze iletişimi azaltarak sosyal ilişkileri zayıflatabilir.
2. Sürekli bildirimler ve yoğun bilgi akışı, dikkati dağıtarak odaklanmayı ve derinlemesine düşünmeyi güçleştirebilir.
3. Kişisel bilgilerin izinsiz toplanması veya paylaşılması, mahremiyetimizi tehlikeye atabilir.
4. Günlük işlerin çoğunu ekran başından yapmak, hareketliliğimizi azaltarak hareketsiz bir yaşam biçimine yol açabilir.

